

Statistisk Litteratur.

GUSTAV BANG. **Det danske Samfund i Skildringer og Tal.** København 1904. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag. (124 S.).

Paa noget over hundrede Sider har Dr. Bang givet en populær statistisk Skildring af Samfundslivet i Danmark. Stoffet er først og fremmest hentet fra den officielle Statistiks Publikationer, men ogsaa mange fra privat Haand stammende Arbejder ere benyttede. I det hele taget maa man yde Forfatteren al Anerkendelse for hans omhyggelige og samvittighedsfulde Kildebenyttelse.

Bogen er inddelt i tre Hovedafsnit: »Befolkningen«, »Arbejdet« og »Udbyttet«, og indenfor denne Ramme omtales i større eller mindre Udførlighed Samfundslivet i dets mangfoldige Faser. Enkelte Ting synes i Forhold til det øvrige stedmoderligt behandlede; saaledes kunde Stats- og Kommunevirksomheden og i det hele taget Landets Organisation i politisk og administrativ Henseende nok gøre Krav paa en samlet Fremstilling. Pladsen hertil kunde delvis være indvundet ved Udeladelse af de Bemærkninger om Statistikens Teknik, der danne Indledningen til Bogen. Saa sandt og rigtigt det er, hvad her fortælles om Loven for de store Tal, om Anvendelsen af Middelfejlsberegninger o. l., saa lidt forslaar vistnok disse Antydninger af Statistikens Arbejdsmaade overfor den læge Læser.

Hvad selve Bogens Indhold angaar, skal her kun

Statistisk Litteratur.

GUSTAV BANG. **Det danske Samfund i Skildringer og Tal.** København 1904. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag. (124 S.).

Paa noget over hundrede Sider har Dr. Bang givet en populær statistisk Skildring af Samfundslivet i Danmark. Stoffet er først og fremmest hentet fra den officielle Statistiks Publikationer, men ogsaa mange fra privat Haand stammende Arbejder ere benyttede. I det hele taget maa man yde Forfatteren al Anerkendelse for hans omhyggelige og samvittighedsfulde Kildebenyttelse.

Bogen er inddelt i tre Hovedafsnit: »Befolkningen«, »Arbejdet« og »Udbyttet«, og indenfor denne Ramme omtales i større eller mindre Udførlighed Samfundslivet i dets mangfoldige Faser. Enkelte Ting synes i Forhold til det øvrige stedmoderligt behandlede; saaledes kunde Stats- og Kommunevirksomheden og i det hele taget Landets Organisation i politisk og administrativ Henseende nok gøre Krav paa en samlet Fremstilling. Pladsen hertil kunde delvis være indvundet ved Udeladelse af de Bemærkninger om Statistikens Teknik, der danne Indledningen til Bogen. Saa sandt og rigtigt det er, hvad her fortælles om Loven for de store Tal, om Anvendelsen af Middelfejlsberegninger o. l., saa lidt forslaar vistnok disse Antydninger af Statistikens Arbejdsmaade overfor den læge Læser.

Hvad selve Bogens Indhold angaar, skal her kun

gøres nogle faa Bemærkninger. Forfatterens Fremstilling af Befolkningsforholdene er gennemtrængt af en anerkendelsesværdig Stræben efter at paapege Aarsagsforbindelsen mellem de forskellige befolkningsstatistiske Fænomener og de sociale Tilstande. Saaledes ogsaa ved Omtalen af Dødeligheden, hvor det bl. a. gøres gældende, at Dødens Høst er større i daarlige Tider end i gode. Medens der vistnok ikke vil blive rejst Indvending imod denne Sætnings Rigtighed i al Almindelighed, turde det dog være tvivlsomt, om Forf. har Ret i den specielle Anvendelse, han gør af den, naar han (Side 49) siger, at »alting tyder paa, at det store Flertal af de 5000 Dødsfald, der [i Lockout-Aaret 1899] indtraf ud over det normale, skyldes de økonomiske Forstyrrelser og den deraf følgende mangelfuldere Ernæring og usundere Levevis, som er blevet paatvunget Befolkningen«. Denne Slutning er vistnok lidt for hastig; thi den stærke Opgang i Dødeligheden, der — efter en Række Aar med exceptionelt gunstige Forhold — indtraf i 1899, var ikke et for Danmark ejendommeligt Fænomen; vi genfinde det i Statistiken for alle Lande i Nordevropa. Antallet af Dødsfald var saaledes, angivet i hele Tusinder, henholdsvis for Aaret 1899 og for Gennemsnittet af det foregaaende Femaar: i Danmark 41 og 38, i Sverige 90 og 77, i Norge 37 og 33, i Finland 53 og 46, i Storbritannien og Irland 749 og 703. Forklaringen til denne internationale »Dødelighedsbølge« maa rimeligvis søges i to store Epidemier: Influenza i Vinter- og Foraarsmaanederne og Kolerine i de ualmindelig varme og tørre Sommermaaneder Juli og August.

Et andet Punkt, hvor Forfatterens Fremstilling bliver en Smule misvisende, er ved Omtalen af Indtægtsfordelingen i København før og nu (Side 101). Det hedder her, at »Kæmpeindtægterne paa over 20,000 Kr., der i 1898 rummede Femtedelen af hele den københavnske Indtægt, havde i 1892 kun rummet Syvendedelen; de øvrige Indtægtsklasser var i de mellemliggende 6 Aar gaaet relativt

tilbage, men stærkest de middelstore Indtægter paa mellem 2000 og 20000 Kr., som sank fra at udgøre 32 til kun at udgøre 29 Procent af den samlede Indkomst«. Hvor rigtig den anførte Bemærkning end er, tilslører den dog det, der er det mest karakteristiske ved Indtægtsforskydningen i den paagældende Periode, nemlig den voldsomme Oprykning fra neden, der giver sig sit talmæssige Udtryk i, at Indtægterne under 800 Kr. i 1892 udgjorde 71 pCt., men i 1898 kun 64 pCt. af Helheden, medens Indtægtsgrupperne 800—1200 og 1200—2000 Kr. samtidig voksede henholdsvis fra 14 til 18 pCt. og fra 7 til 10 pCt.

Der kunde maaske ogsaa rejses Indvending imod Forfatterens Beregning af Nationalindtægten. Det Tal, han kommer til, nemlig 1200 Mill. Kr., er sikkert for højt. Hvis man, i Overensstemmelse med Erfaringerne fra Indkomstskatten i 1870, regner Indtægten pr. Individ i Provinsløbstæderne til $\frac{3}{5}$ og paa Landet til $\frac{2}{5}$ af Indtægten pr. Individ i Hovedstaden, og sætter denne sidste til 650 Kr. (noget højere end det af Kommunens statistiske Kontor for 1898 beregnede Gennemsnit), naar man kun til en Sum af op imod 900 Mill. Kr.

Iøvrigt er der al Grund til at være Dr. Bang taknemmelig for hans Bog, der er fuld af nyttig Lærdom og dertil fornøjelig og let at læse. Forfatteren opponerer mod den hos mange Mennesker indgroede Forestilling, at »Statistiken er kedelig«; men mere end Forfatterens Forsikring om, at Tallene er veltalende, vil selve hans Bog bidrage til paa dette Omraade at forandre Smagen.

Adolph Jensen.